

Utbildningsinspektion av gymnasieskolan i Nora kommun

Gymnasieskolans individuella program

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt gymnasieskolans individuella program den 18 och 19 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och verksamheten, dels den information som samlats in under besöket. Även information från kommunen och verksamheten, i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller publicerad på annat sätt, har använts.

I gymnasieskolan intervjuades t.f. verksamhetschefen för enheten för vuxnas lärande, rektorn, lärare, elever och studerande. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga verksamheter. Även andra iakttagelser i miljön och studier av dokument som finns i verksamheten utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Gymnasieskolan	Antal elever
Individuella program	36

Källa: Skolans statistik

Gymnasieskolans individuella program (IV) i Nora bedrivs vid Enheten för vuxnas lärande och finns inom samma rektorsområde som vuxenutbildningen på grund- och gymnasial nivå, särvtux samt svenskundervisning för invandrare. Alla dessa

verksamheter bedrivs i gemensamma lokaler - Hjernet - som ligger i Nora samhälle. Skolans rektor och i viss mån även personal är gemensamma för verksamheterna varför stora delar av denna rapport överensstämmer med rapporten för vuxenutbildningen i Nora kommun.

Nora kommun har ingen gymnasieskola med nationella program. De flesta av Nora kommuns gymnasieelever får sin utbildning antingen i Lindesbergs kommun eller i Örebro kommun. Nora kommun har dock gymnasieskolans individuella program (IV) och tar företrädesvis in elever som inte är behöriga till ett nationellt program. I programmen går även några elever som tidigare gått på ett nationellt program i Lindesberg eller Örebro men som av olika anledningar har hoppat av programmet. Det finns också elever från Nora kommun som väljer att gå IV-program i Örebro eller Lindesbergs kommun.

IV-programmen har bedrivits i Nora kommun sedan hösten 2006.

Helhetsbedömning

Gymnasieskolans individuella program i Nora kommun bedriver en verksamhet som i huvudsak är av god kvalitet. Den utbildning som eleverna erbjuds är anpassad till elevernas behov, önskemål och förutsättningar samt förbereder elever för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Studiemiljön är god och eleverna ger uttryck för att de trivs och att de uppskattar det engagemang som personalen visar. Elever och personal bedriver tillsammans ett aktivt värdegrundsarbete. Detta tydliggörs dock inte i den likabehandlingsplan som upprättas och som måste förbättras så att den uppfyller förordningens krav.

Behovet av åtgärdsprogram utreds inte för de elever som kan vara i behov av sådant. Gymnasieskolans individuella program bör liksom vuxenutbildningen förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete och kvalitetsredovisningen.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angiven brist snarast måste åtgärdas.

- Gymnasieskolans individuella program genomför inte en systematisk utvärdering av kunskapsresultaten (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och 1 kap. 6 § gymnasieförordningen samt avsnitt 1.2 och 2.6 läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94).
- Behov av åtgärdsprogram utreds inte vid de individuella programmen (8 kap. 1 a § gymnasieförordningen).

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål.

Kommentar:

Någon samlad bild av resultaten vid de individuella programmen i Nora kommun har inte redovisats. Utbildningen är inne på sitt andra verksamhetsår varför någon bedömning över tid ännu inte kan redovisas. Enligt rektorn går 20-30 procent av eleverna vidare till ett nationellt program. Samstämmiga uppgifter från intervjuade elever visar att eleverna ser mycket positivt på möjligheten att lyckas i sina framtida studier på ett nationellt program eller andra former av studier, exempelvis inom folkhögskolan.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsutvecklingen för varje elev följs upp fortlöpande i samtliga ämnen,

4 (11)

- om lärarna informerar eleven fortlöpande om både utvecklingsbehov och framgångar i studierna,
- om varje elev, minst en gång per termin ges ett utvecklingssamtal som utgår från en individuell studieplan med uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser som eleven gjort.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området är av god kvalitet. Varje elevs kunskapsutveckling följs regelbundet upp och elever och vårdnadshavare informeras regelbundet och minst en gång per termin.

1.3 Bedömning och betygssättning**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevens kunskaper och därvid beaktar hela kursen,
- om lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området är av god kvalitet då lärarna gör en allsidig bedömning av elevens kunskaper med utgångspunkt från de nationella kursplanerna och betygskriterierna. Då verksamheten är relativt nystartad och då endast några få kurser avslutats kan inte någon bedömning beträffande förändret

av betygskatalogen göras. Några av IV-programmens lärare har inte någon tidigare erfarenhet av betygssättning och inspektörerna vill peka på vikten av att lärarna utbyter erfarenheter med andra lärare vid bedömning och betygssättning.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om alla elever har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar,
- om skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande,
- om undervisningen är saklig och allsidig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om samverkan sker mellan skolan och det omgivande samhället.,
- om varje elev har en individuell studieplan.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammantagna bedömning är att området är av god kvalitet, bland annat eftersom läroplanens mål och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning. Organisation och arbetssätt ger också utrymme för olika kunskapsformer. Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och de ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar. Samverkan sker mellan skolan och det omgivande samhället på olika sätt, bland annat genom elevernas praktikplatser. Varje elev har en individuell studieplan.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet,

6 (11)

- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav,
- om skolans individuella program först och främst förbereder eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
			X

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området är av mycket god kvalitet trots att behovet av åtgärdsprogram inte alltid utreds. Undervisningen är mycket väl anpassad till varje enskild elevs behov, förutsättningar och tänkande. Särskilt stöd ges till varje elev som har svårigheter i skolarbetet och stödet är utformat i samverkan med eleven.

Åtgärdsprogram

Om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn enligt gymnasieförordningen se till att behovet utreds. Om utredningen visar att en elev behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas.

Intervjuer med personal visar att behov av åtgärdsprogram inte utreds vid skolan. Skolans personal liksom rektorn menar att de individuella studieplanerna som varje elev får som går ett IV-program, ersätter behovet av åtgärdsprogram.

Inspektörerna bedömer att skolan fortsättningsvis måste se till att behov av åtgärdsprogram utreds.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,

- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området är av god kvalitet då samstämmiga uppgifter från elever och lärare visar att skolan utgör en trygg miljö och att studiemiljön är inriktad på lärande. Lärare och elever vid gymnasieskolans individuella program bedriver på olika sätt ett aktivt värdegrundsarbete. Ett exempel är kursen Livskunskap som bland annat behandlar etiska dilemman och frågeställningar. Skolans elever menar att de vuxna på ett aktivt sätt arbetar för att få elever motiverade och för att eleverna ska ta ansvar för sina studier. Det aktiva värdegrundsarbetet som bedrivs beskrivs dock inte i utbildningsenhetens likabehandlingsplan och eleverna känner inte till likabehandlingsplanen.

Likabehandlingsplan

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska likabehandlingsplanen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Skolan har en likabehandlingsplan som dock måste omarbetas för att svara mot de krav som ställs. Bland annat saknas en specifik redovisning av verksamhetens behov, utifrån en aktuell kartläggning, som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året saknas dock. Rektorn är medveten om att likabehandlingsplanen bör omarbetas till att i högre grad visa på ett främjande och förebyggande arbetet.

Nora kommun har inte överlämnat åt rektorerna i kommunen att upprätta likabehandlingsplaner. Avsaknaden av likabehandlingsplaner eller bristande sådana bedöms därför inte i de enskilda verksamhetsrapporterna utan en samlad bedömning sker i den övergripande kommunrapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav,
- om skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav,
- om skolan erbjuder studie- och yrkesorientering,
- om de läromedel som används håller god kvalitet,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området är av god kvalitet beträffande gymnasieskolans individuella program i Nora kommun. Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna och varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas. Utbildningen är också avgiftsfri för alla elever och de läromedel som används håller god kvalitet.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,

- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som krävs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att lärarna vid de individuella programmen har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Beträffande rektorns utbildning och erfarenhet, se vidare den kommunövergripande rapporten.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Inspektörernas sammantagna bedömning är att området är av mindre god kvalitet trots att rektorn håller sig förtrogen med den dagliga verksamheten. Rektorn visar enligt skolans personal intresse för pedagogiska frågor men kan, eftersom han saknar pedagogisk utbildning och nyligen har tillträtt sin befattning, i mindre omfattning ta ansvar för verksamhetens pedagogiska utveckling.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de riksgiltiga målen.

Vid gymnasieskolans individuella program sker ingen uppföljning av resultaten på verksamhetsnivå. Lärarna gör resultatuppföljningar för varje elev men dessa sammanställs inte till en gemensam uppföljning och utvärdering på verksamhetsnivå.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör en systematisk utvärdering av kunskapsresultaten vid gymnasieskolans individuella program.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området är mindre god kvalitet trots att skolans personal är väl införstådd med vad kvalitetsarbetet syftar till och trots att vissa uppföljningar och utvärderingar görs. Inom bedömningsområdet finns dock följande brist och förbättringsbehov:

Systematisk uppföljning och utvärdering

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder. Kvalitetsarbete förutsätter också att kommunen tar reda på de långsiktiga effekterna genom att kommunen genomför någon form av långsiktig utvärdering och t.ex. undersöker vilka effekter utbildningen haft för f.d. studerande. Vid vuxenutbildningsenheten som även innefattar gymnasieskolans individuella program bedriver lärare kvalitetsarbete genom uppföljningar av de enskilda elevernas och studerandes kunskapsutveckling i olika utsträckning. Kvalitetsarbetet det senaste året har också inneburit att all personal arbetat med att följa upp och utvärdera fyra prioriterade frågor; Individuell studieplan, Ökad framtidstro för elever på IV, Alla ska uppnå betyget godkänd på komvux och sfi samt Elever på sfi tar ansvar för sina språkstudier. Denna uppföljning och utvärdering har sedan legat till grund för vuxenutbildningsenhetens kvalitetsredovisning. Vid samtal med skolans personal kan inspektörerna konstatera att personalen är införstådd med vad kvalitetsarbetet syftar till. De uppföljningar och utvärderingar som gjorts ger ett visst underlag till kvalitetsredovisningen. Någon uppföljning av vuxenutbildningens eller gymnasieskolans resultat görs inte varför en samlad bild av måluppfyllelsen mot de nationella målen saknas. Se vidare rapporten avseende vuxenutbildningen.

Kvalitetsredovisningen

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.

Den kvalitetsredovisning som finns för år 2007 beskriver allmänt vilka förutsättningar som finns samt underlag och rutiner för kvalitetsredovisningen. Vidare beskrivs och bedöms ett antal prioriterade områden, se ovan. Kunskapsresultat för komvux, sfi, sårvox och gymnasieskolans individuella program redovisas dock inte. Det innebär att det saknas en viktig del för att bedöma kvaliteten för verksamheten som helhet. Kvalitetsredovisningen uppfyller därmed inte kraven i förordningen. Skolans personal är väl förtrogna med innehållet i kvalitetsredovisningen, däremot känner de studerande inte till den eller om de medverkar. Se vidare rapporten avseende vuxenutbildningen.

2008-09-02 Göteborg

Agneta Wennberg

Barbro Nässén